

Beschouwend en vooruitblikkend, nieuwe kansen in 2009

Het is altijd lastig om, voordat het jaar voorbij is, het jaar zelf al te beschouwen. Vanuit het verleden is gebleken dat er in zo'n laatste maand van het jaar nog veel kan gebeuren. Zo hebben we in de afgelopen maanden het e.e.a. mee kunnen maken in de grondstoffenmarkt, maar ook in de financiële markten gebeurden zaken die de meesten van ons niet hadden kunnen vermoeden. Hierbij dient opgemerkt dat degenen die wel deze gebeurtenissen hadden voorzien dan ook maar moeten voorspellen hoe deze in de toekomst zullen gaan verlopen.

Wanneer we kijken naar de grondstoffenmarkt blijkt dat het eiwit, met name soja, vrij duur blijft. Aan de energiekant lijken vooral granen en vetten/oliën te bodemen.

De voerprijzen zijn nu tussen de €3,00 en ruim € 4,-/100kg gezakt t.o.v. het hoogste punt dit jaar, medio augustus. Afhankelijk van wat o.a. het eiwit gaat doen, de €/ \$-verhouding is de laatste tijd vrij stabiel, zal de voerprijs de komende maanden nog 2 tot 3 euro dalen. Een aantal collega's van u heeft toch al gemeend een positie in voorkoop te moeten nemen over de zojuist vermelde periode. Een nieuwe kans in 2009 zullen we maar zeggen. Het lijkt er op dat het voerprijsniveau zich voor het komend jaar boven het langjarig gemiddelde zal bevinden, van voor de oogst 2007. Ja, u leest dat goed.

Het jaar kende voor de coöperatie in zakelijk opzicht de nodige hoogtepunten.

We hielden een grootse Valkse Klantendag begin van dit jaar en waren aanwezig bij verschillende open dagen van onze klanten, op twee beurzen te Hardenberg en tevens bij diverse andere gerichte activiteiten met en voor onze leden/klanten. Ook hier is gebleken dat wanneer je samen iets onderneemt je tot veel meer in staat bent.

Dit jaar lijkt voor de coöperatie wederom een bevredigend jaar te worden, ook de deelnemingen presteren goed. Hierbij dient vermeld te worden dat we ook dit jaar onze strategische keuzes in de deelnemingen verder aangescherpt hebben. Dit om de belangen van de coöperatie in de juiste proporties te brengen.

Ook zal de structuurwijziging van de coöperatie, zoals besloten tijdens de ledenvergadering dit voorjaar, per 1 januari 2009 in werking treden.

Na het opsommen van al deze hoogtepunten dient ook stilgestaan te worden bij de verdrietige gebeurtenissen die plaats gevonden hebben in privésfeer bij u, uw collega leden/afnemers en de collega medewerkers van de coöperatie.

Wij wensen u en uw naasten veel sterkte en kracht toe om deze dieptepunten te verwerken.

Voor het jaar 2009 hopen we dat het een jaar mag worden met redelijke rendementen. Rest mij u en de uwen goede feestdagen, een gezond en constructief 2009 toe te wensen!

Met vriendelijke groet

Bart Eggink, directeur

Grondstoffeninname anno 2008

Bestuur, directie en medewerkers van
Coöperatie "De Valk Wekerom" UA wensen u als leden en afnemers

Goede Kerstdagen en een Voorspoedig 2009

voor uw gezin en bedrijf

Terreur in De Valk

Zaterdag 1 november j.l. werd een grootscheepse oefening gehouden bij onze fabriek in De Valk. De B-compagnie van het korps NATRES (Nationale Reserve), waaraan ook onze nutritionist Gerrit van Heerikhuizen deelneemt, hield een oefening in samenwerking met de brandweer uit De Valk. In het oefenscenario was sprake van terroristische dreiging, die resulteerde in een aanslag op onze fabriek waarbij een groot aantal gewonden was gevallen.

Afsluiting boekjaar per 31 december 2008

Het wordt door ons bijzonder op prijs gesteld als openstaande rekeningen vóór 31 december 2008 aan ons worden voldaan.

Graag tijdige indiening van betaalopdrachten i.v.m. verwerking dit jaar.

Tip: Betaal in onze winkels zoveel mogelijk met uw pinpas, zowel voor u als voor ons gemakkelijk en bij onze winkels altijd kosteloos voor u.

Met vriendelijke groet,

Piet Jan Seton

Even voorstellen...

Als nieuw gezicht bij de Coöperatie wil ik mij graag, naast een persoonlijke kennismaking, ook via deze weg aan u voorstellen. Per 1 oktober ben ik, Jantien van den Top, in dienst getreden bij Coöperatie "De Valk Wekerom" UA in de functie van buitendienst medewerker. De bedoeling is om na een opleiding binnen de Coöperatie straks als legpluimvee specialist aan het werk te gaan.

Over mijzelf kan ik u vertellen dat ik 24 jaar jong ben en afkomstig uit Lunteren. Ik ben opgegroeid op een gemengd bedrijf, dus het agrarische vak is me niet onbekend. Ook heb ik, na de MAVO, een agrarische studie gevolgd: via de MAS in Barneveld ben ik naar Dronten vertrokken en heb daar de HAS doorlopen. Zegge dus vers van de pers, maar vol met motivatie om u te ondersteunen op uw bedrijf.

Met vriendelijke groet,

Jantien van den Top

Tip:

Bestellingen rond de feestdagen

Kerst valt dit jaar op donderdag en vrijdag. Nieuwjaarsdag valt op een donderdag.

Houdt u hiermee rekening met uw bestellingen zodat u voldoende voer voor uw dieren heeft om de kerstdagen en nieuwjaarsdag door te komen.

Let u er daarnaast ook op dat u, in verband met de planning, uw bestelling op tijd doorgeeft zodat we uw bestelling ook tijdig kunnen leveren.

Investeren in darmgezondheid bij vleeskuikens levert winst op

Cocciostatica zijn belangrijk voor de darmgezondheid. Met Maxiban in het groeivoer en Narasin in het afmestvoer blijft het strooisel beter droog en stijgt de opbrengst per kuiken. Dit blijkt uit een praktijkproef die we hebben gedaan met drie verschillende combinaties van cocciostatica.

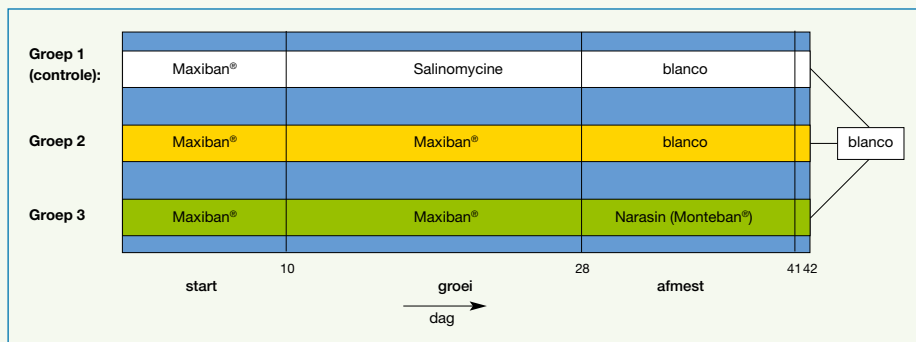
De laatste jaren is er een toename van darmproblemen bij vleeskuikens. Met name Clostridium, Dysbacteriose en in mindere mate Coccidiose worden veel gemeld. Darmstoringen beïnvloeden het resultaat negatief. De slechte vertering zorgt voor een daling van de voeropname en voor nat

strooisel. Het immuunsysteem van het kuiken gebruikt meer energie om de darmen weer gezond te krijgen. Dit alles gaat ten koste van de groei. De Schothorst Feed Research heeft becijferd dat een milde darmstoring 8 cent per kuiken kost. Daarnaast gaan darmproblemen ten koste van het werkplezier van de vleeskuikenuitvoerder. Optimale darmgezondheid (Intestinale Integriteit) is de basis voor een succesvolle ronde.

Sturen met cocciostatica

Coöperatie “De Valk Wekerom” UA stelt haar voer samen voor een optimaal resultaat. Gerichte inzet van cocciostatica ondersteunt de darm-

Schema: Maxiban en Narasin

gezondheid hierbij. Nu de wachttijd is verkort, kan dit zelfs tot een dag voor de slacht. In het verleden voldeed een shuttle met Salinomycine in het groeivoer. De vraag dringt zich op of langer gebruik van Maxiban

bacteriële overgroei in de darm (Dysbacteriose).

Drie shuttles vergeleken

Om het effect te meten van verschillende combinaties van cocciostatica, heeft Coöperatie “De Valk Wekerom” UA een praktijkproef opgezet. Hiervoor hebben we in onze proefstal in Lunteren drie proefgroepen gecreëerd, die allemaal hetzelfde voer kregen met als enige variabele het cocciostaticum. Groep 1 kreeg de ‘standaard’ shuttle, de twee andere groepen kregen Maxiban tot 28 dagen en Maxiban tot 28 dagen gevolgd door Narasin (zie schema).

Maxiban en Narasin: droog strooisel

Tijdens de ronde hebben we van elke groep de kwaliteit van het strooisel beoordeeld met behulp van de mestbox (zie tabel 1). De proef laat zien dat de groep dieren die tot 28 dagen Maxiban® kreeg en aansluitend Narasin (Monteban®) tot een dag voor slacht de beste strooiselkwaliteit had en buitengewoon laag scoorde op natte mest. De kuikens die na 28 dagen Maxiban® overschakelden op blanco voer, scoorden in de groei-fase goed, maar zakten in de afmestperiode iets terug in mestkwaliteit. Sectieonderzoek bij de drie groepen

Tabel 1: Mestscore praktijkproef cocciostatica

Groep	Mestscore (% droge mestjes)	
	Groefase (tot dag 28)	Afmestfase
1 (controle)	77 procent	77 procent
2 (Maxiban 28/ blanco)	87 procent	83 procent
3 (Maxiban 28/ Narasin)	89 procent	97 procent

bracht geen noemenswaardige verschillen aan het licht.

Droog strooisel: meer groei

Droge mest en een goede strooiselkwaliteit betekenen betere technische resultaten (zie tabel 2). Kuikens uit de tweede groep (tot dag 28 Maxiban®) waren aan het eind van de ronde gemiddeld 84 gram zwaarder dan kuikens uit de controlegroep, waarbij de voerconversie ongeveer gelijk lag. Kuikens uit groep 3 (tot dag 28 Maxiban®, daarna tot een dag voor slacht Narasin) wogen aan het eind van mestperiode 121 gram meer dan de controlegroep. De voerconversie op 1500 gram is 6,8 punten gunstiger. In euro's betekent dit voor dit koppel een verschil van 12,8 cent per kuiken. Investeren in darmgezondheid kan de pluimveehouder op jaarbasis dus veel geld opleveren. Daarnaast geeft een koppel dat lekker loopt gewoonweg meer werkplezier.

Tabel 2: Technische resultaten praktijkproef coccidiostatica

	Groep 1 (controle)	Groep 2 Maxiban 28/ blanco	Groep 3 Maxiban 28/ Narasin
Aflevergewicht	2.398 gram	2.482 gram	2.519 gram
Aflevergewicht t.o.v. groep 1		+ 84 gram	+ 121 gram
Groei / dag	58,5 gram	60,5 gram	61,4 gram
VC 1500	1,41	1,42	1,34
Verskil in VC t.o.v. groep 1		+ 0,6 punt	-6,8 punt
Meeropbrengst door groei per kuiken t.o.v. groep 1*		+ 6,05 cent	+ 8,71 cent
Voordeel in VC per kuiken t.o.v. groep 1**		- 0,36 cent	4,08 cent
Extra opbrengst per kuiken t.o.v. groep 1		+ 5,7 cent	+12,8 cent
* opbrengstprijs € 0,72 / kg levend gewicht			
** 0,6 cent/ punt VC / kuiken			
Groei / dag start en groei	54,1	57,3	55,6
VC start en groei bruto	1,46	1,50	1,47
Groei / dag afmestperiode	73,7	73,1	80,1
VC afmestperiode	2,29	2,39	2,19

Mineralenbalans van vleeseendenbedrijven

Sinds 2006 is het bestaande mineralen MINAS-systeem vervangen door een stalbalans systeem. Tegelijkertijd heeft de overheid de mineraalgehalten in dieren en de N-correcties verlaagd. De gevolgen hiervan waren dat een groot aantal bedrijven de stalbalans niet sluitend meer konden krijgen. Vandaar dat de Klankbordgroep Eendenhouderij actie heeft ondernomen om proeven op te zetten om met name de mineralengehaltes in de dieren en de N-correcties te controleren. Want het kan natuurlijk niet zo zijn dat als een bedrijf alles correct aan- en afvoert, deze toch een heffing krijgt opgelegd omdat de normen niet kloppen.

In onderstaand verslag vindt u de belangrijkste conclusies van deze proef opgezet door de PPE Klankbordgroep Eendenhouderij en uitgevoerd door de Animal Sciences Group. Hiertoe zijn een viertal vleeseendenbedrijven benaderd om een volledige stalbalans op te gaan zetten

Het doel van de uitgevoerde proeven was om de volledige aanvoer en afvoer van stikstof en fosfaat vast te stellen van 8 ronden vleeseenden. De hoeveelheden en gehalten zijn in de volgende aan- en afvoerposten gemeten:

Aanvoerposten: - Voer
- Eindagskuikens
- Strooisel (stro)

Afvoerposten: - Afgeleverde eenden
- Uitgevallen eenden
- Stromest

Het uitgangspunt was dat alle aanvoerde fosfaat wordt teruggevonden in de afgevoerde eenden (plus uitval) en mest. Bij stikstof is dit anders omdat een deel van de stikstof als ammoniakgas vervluchtigt vanuit de stal en mest. Hierdoor ontstaat de N-correctie.

De deelnemende vleeseenden bedrijven hadden de volgende stalrichting:

- Voerweegsysteem
- Eén leeftijd (all in - all out)
- Volledig strooisel stallen

Alle mest werd aan het eind van de ronde afgevoerd en gewogen en het gemiddeld aantal eenden was 8.500 stuks.

De volgende onderdelen zijn bemonsterd door een erkend laboratorium:

- Voer
- Stro
- Kuikens
- Afgeleverde eenden

De uitgevallen eenden werden gewaardeerd voor gewicht vanuit een in de praktijk gebruikte gewichten-tabel.

Om seizoensinvloeden uit te sluiten zijn de monsternamen op het einde van de ronde gedaan in de periode tussen juli 2007 en maart 2008.

Resultaten:

In de totale groep zijn circa 67.500 vleeseenden afgeleverd.

Gemiddelde leeftijd voor slachten: 46 dagen

Gemiddeld aflevergewicht: 3210 gram

Daggroei: 69,8 gram

Uitval: 2,25%

V.C.: 2.22

Voeropname per afgeleverde eend: 7,13 kg

Gemiddelde mest-productie per afgeleverde eend incl. stro: 8,63 kg

Gevonden mineralen in de dieren bij een gemiddeld aflevergewicht van 3210 gram:

Proef

94,7 gr N	-/- 17,0 -->	77,7 gr N
37,2 gr fosfaat	-/- 0,8 -->	36,4 gr fosfaat

Tabellen- brochure

Het fosfaat per afgeleverde eend komt vrijwel overeen met de norm. De stikstof per afgeleverd dier ligt echter aanmerkelijk hoger dan de norm.

De proef resulteerde in de volgende overschotten:

Stikstofoverschot per ronde: 246 kg
Fosfaatoverschot per ronde: 4,4 kg

Stikstof overschot per ronde / eend: 30,4 gram

Fosfaat overschot per ronde / eend: -0,01 gram

Stikstof correctie:

Het gemiddelde stikstofoverschot vermenigvuldigd met 7 ronden per jaar is 213 gram N totaal. De stikstofcorrectie-norm is 400 gram per dier per jaar en is dus volgens deze proef ruim voldoende.

Fosfaatoverschot:

De uitersten in deze proef waren groot. Het hoogste fosfaatoverschot voor een bedrijf met 10.000 vleeseenden was 150 kg per ronde. Het laagste fosfaatoverschot voor dit zelfde bedrijf was -220 kg per ronde. Een negatief getal betekent dat de afvoer groter is dan de aanvoer.

Conclusies:

Uit eerder onderzoek naar het bemonsteren van storrijke eendenmest was al gebleken dat er in de analysesresultaten van mestmonsters van eenzelfde voerbehandeling tot 80% verschil kan zijn in stikstofgehalte en meer dan 100% verschil in fosfaatgehalte.

Ook in dit onderzoek werden dergelijke grote verschillen gevonden tus-

sen de monsternames van eenzelfde partij. Dit verklaart dan ook de grote verschillen in stalbalans per ronde en tussen bedrijven.

Het nauwkeurig bemonsteren (zowel in de stal als in het laboratorium) van storrijke eendenmest is welhaast onmogelijk.

Omdat de fosfaatbalans per ronde zowel positief als negatief kan uitvallen, is de kans groot dat de verschillen per bedrijf over een heel jaar tegen elkaar wegvallen. In dit onderzoek, gebaseerd op acht ronden vleeseenden, bleek dat ook vrijwel het geval te zijn. In de praktijk zal zeven ronden per jaar gangbaar zijn bij het één-leeftijd-systeem.

De gevonden stikstofoverschotten per ronde vallen allen binnen de marge van de stikstofcorrectie en vormen dus geen probleem voor de eendenhouder. In geen enkel geval is een overschot aan de afvoerkant gevonden. Dit is op basis van analyses en bij aannahme van zeven ronden vleeseenden per jaar (één-leeftijd-systeem).

De huidige forfaitaire norm voor de stikstofafvoer met de dieren van 77,7 gram stikstof per afgeleverde eend lijkt aan de lage kant te zijn. In dit onderzoek werd een stikstofafvoer van 94,7 gram per afgeleverd dier van 3210 gram vastgesteld.

In dit onderzoek is gemiddeld 89% van alle aangevoerde stikstof teruggevonden in dieren, uitval en mest. Voor fosfaat bedroeg dit 100,2% van de aangevoerde hoeveelheid.

Hans Wien

Op bezoek bij varkensslachterij VION te Apeldoorn

Als werknemers bij Coöperatie “De Valk Wekerom” UA besteden wij veel tijd aan de optimalisatie van de resultaten van uw bedrijf. We kijken hierbij naar de voeding van uw varkens, maar ook letten we op de huisvesting en gezondheid en alles wat daar bij hoort. De laatste tijd zien we dat vooral de gezondheid van uw (vlees)varkens steeds meer de aandacht krijgt die het verdient. Aan de slachtlijn wordt deze gezondheid van elk varken beoordeeld aan de hand van de organen en het karkas. Vandaar dat we als sector varkens binnen Coöperatie “De Valk Wekerom” UA het idee kregen om dit eens in de praktijk te gaan bekijken. Hiertoe hebben we een bezoek gebracht aan varkensslachterij VION te Apeldoorn, een slachterij met een capaciteit van 500 tot 600 vleesvarkens per uur. Tijdens een inleiding werd informatie gegeven over o.a. de logistiek binnen een slachterij, de gewichtsbepaling (na 45 minuten na slachting), en de mogelijkheden van terugkoppeling van slachtgegevens en analyses hiervan. Ook kwamen enkele actuele punten aan bod zoals het verdoofd castreren/ berenmesten en het nuchter leveren in relatie tot **darmpakketvulling**. Daarna kregen we een uitgebreide rondleiding door de slachterij.

Uiteindelijk zijn we bij de “snoep tafel” terecht gekomen, dit is de tafel met een verzameling afgekeurde organen. Hier kregen we een goede indruk van hoe de organen er uit zien en nog belangrijker, hoe de *afwijkingen* aan deze organen er uit zien. Hieronder volgt een korte samenvatting van de voorkomende afwijkingen.

- APP, oftewel eenzijdige longontsteking is goed te zien wanneer 1 long helemaal ontstoken is.

- Pneumonie, dit zijn ontstekingen op de longen, die van binnenuit de long naar buiten groeien (zie foto 2).
- Pleuritis, oftewel borstvliesverkleving, is een vergroeiing van het borstvlies (dat om de longen zit) met de binnenkant van de ribben. Daarnaast kan pleuritis ook een vergroeiing van de topkwab (bovenste deel) van de long met de hoofdkwab (onderste deel) zijn (zie foto 1).
- Streptococci en Glässer zijn te constateren door bultjes op de longen. Daarnaast worden Streptococci en Glässer in verband gebracht met ontsteking van het hartzakje (pericarditis).
- Bij griep zijn de hele longen (topkwabben ook) aangetast.
- Mycoplasma geeft alleen een aantasting van de topkwabben. Deze topkwabben zijn dan zeer stug, donker verkleurd en er kan geen lucht in gehouden worden. Bij mycoplasma wordt onderscheid gemaakt tussen “acuut”, dit geeft een duidelijk beeld, en “gecompliceerd”: de long is weer herstellen na infectie.
- PIA geeft een ontsteking van het ileum (einde dunne darm – begin dikke darm), hier kunnen dan de zogenaamde “tuinslangen” ontstaan. Dit zijn ontstekingen van het ileum die zo stug worden dat ze vergeleken worden met een tuinslang. Belangrijk hierbij is dat wanneer een varken bij de overgang van startvoer naar overgangsvvoer of afmestvoer een PIA infectie oploopt, dit na zes weken al weer helemaal hersteld kan zijn. Bij

het leveren van de varkens kan de schade dus toch al zijn geschied.

- Wormen geven, zoals bekend, afwijkingen aan de lever, gekeken wordt dan naar de “white spots”. Dit zijn witte punten op de lever, veroorzaakt door de wormen. Indien de lever meer dan twee van deze witte punten vertoont wordt het orgaan afgekeurd.

De ernst van al deze afwijkingen wordt weergegeven in het percentage ontsteking t.o.v. het hele orgaan. De uiterlijke afwijkingen vormen echter slechts één kant van het verhaal. Om een echt goed beeld te krijgen dient dit onderzoek van de organen samen te gaan met het onderzoek van bloedmonsters. Op die manier kan men tot echt goede conclusies komen over de gezondheidsproblemen.

Al met al kunnen we constateren dat het bezoek aan de slachterij een leerzame middag is geweest. We hopen dat we met dit verhaal u een korte indruk hebben kunnen geven van wat we gehoord en gezien hebben en wat dit voor toegevoegde waarde voor uw bedrijf kan hebben. Voor vragen hierover kunt u natuurlijk terecht bij uw specialist.

Peter Veltkamp

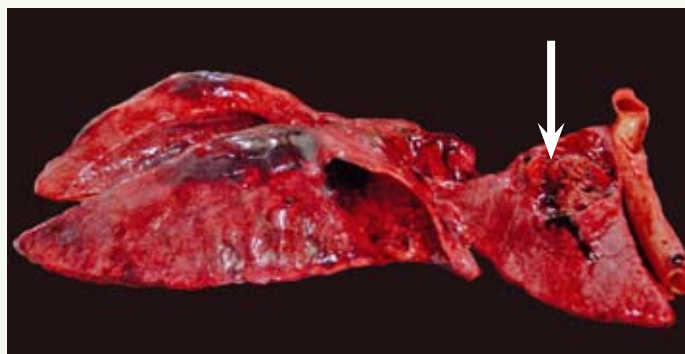

Foto 1: Pleuritis rechts zichtbaar.

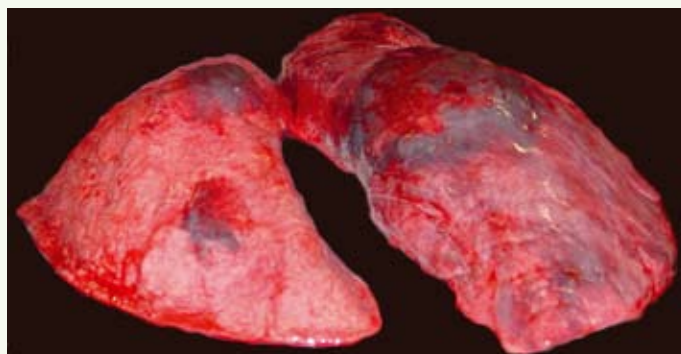

Foto 2: Pneumonie.

Bleke en witte varkens zorgen voor slechtere resultaten

Bleke en witte varkens zorgen voor slechtere technische en financiële resultaten. Een goede reden dus om er eens wat uitgebreider bij stil te staan. De oorzaken ervan kunnen op velerlei gebied liggen. Hieronder wordt een aantal mogelijke oorzaken zonder andere ziekteverschijnselen genoemd, daarbij kan PIA als de belangrijkste oorzaak beschouwd worden. Ook wordt ingegaan op de kleurbeoordeling zelf, niet altijd eenvoudig, want omstandigheden spelen een grote rol in de kleurbeoordeling.

Oorzaken van witheid bij varkens:

- Maagbloeding

Een veelkomende oorzaak van het bleek worden van een varken is een maagbloeding. Onderzoek aan de slachtlijn toont aan dat zo'n 75% van de varkens een meer of mindere mate van beschadiging van de maagwand heeft, de zgn. maagzweren. Indien bij deze beschadiging een bloedvat betrokken raakt kan een varken verbloeden in de maag met sterfte tot gevolg. Echter meestal wordt er maar beperkt bloed verloren, dit heeft als gevolg het bleek worden van het varken. De oorzaken van een maagzweer/bloeding zijn gelegen in stress (overbezetting) en in voeding. Te fijn gemalen voer, te weinig vitamine E/Selenium, een te laag percentage ruwe celstof en onvrijwillig vasten zijn van invloed. Toepassing van structo gemalen graan zoals Coöperatie "De Valk Wekerom" UA toepast heeft in dit kader een preventieve werking. Bij maagzweren/bloedingen kan ook de Heliobacter bacterie een rol spelen.

- Infecties

Ook infecties die de bloedsomloop beïnvloeden kunnen een witte kleur geven. Heel duidelijk is dit bij hartklepontstekingen door streptococci. De streptococci veroorzaken zogenaamde bloemkolen op de hartkleppen en deze gaan vaak gepaard met een bleekheid van de huid.

Een andere infectieuze aandoening die bleekheid veroorzaakt, is de veel gevreesde en vaak voorkomende wegwijnziekte. Meestal is één van de eerste verschijnselen bij de aangegetaste varkens de witheid. Daarna zien we al gauw het gehele varken terugvallen en gaan slijten. Dat het PCV2-virus (Circo) hierbij een veel grotere rol speelt dan eerder werd gedacht bewijzen de resultaten van de Circo-vaccinatie in het buitenland en in Nederland wel.

- Voeding

Witte varkens door tekorten in de voeding worden anno 2008 weinig meer gezien. Wel kan er sprake zijn van grauwe varkens door bijvoorbeeld enkelvoudige brijvoergrondstoffen van mindere kwaliteit. Een varken heeft veel smaakpapillen (3

keer meer dan de mens) en eet graag zuur en zoet. Als een varken een niet zoet voer met een afwijkende pH krijgt voorgeschoteld wordt de voeropname al gauw minder. Een andere oorzaak van grauwe varkens ligt in een te hoog mineraalgehalte (bijvoorbeeld Natrium of Kalium), dit kan dunne mest geven. Als dit langer aanhoudt uit het zich in grauweheid van het varken.

- Overig

Er zijn nog een aantal oorzaken die als bijverschijnsel witheid van het varken geven, maar die niet een hoofdoorzaak zijn. Zo kan het langdurig verstrekken van het antibioticum Trimethoprimsulfa bloedarmoede geven. Aspirine kan bij langdurige verstrekking leiden tot maagbloedingen.

Een spoolwormbesmetting bij het varken kan als bijverschijnsel ook witheid geven, maar mag tegenwoordig eigenlijk geen probleem meer zijn. Er zijn goed werkende ontwormingsmiddelen op de markt en een consequente aanpak staat garant voor een minimaal besmettingspercentage. Ontwormen is dus wel nodig.

- PIA

Als laatste maar ook belangrijkste oorzaak van witte varkens zonder ziekteverschijnselen noemen we de darmaandoening PIA. Deze darmaandoening Porcine Intestinale Adenomatose, kortweg PIA, veroorzaakt veel schade in de varkenshouderij. De schade komt vooral tot uiting in tegenvallende groei, verhoogde voederconversie en hogere uitval. De acute vorm wordt vaak gezien bij stress (uitladen koplevering, afleveren gelten, overbezetting) en is zeer herkenbaar door de acute uitval en zwarte mest. De zwartheid van de mest wordt veroorzaakt doordat de mest geen mest meer is maar puur bloed (met specifieke stank als gevolg).

De subklinische vorm is op 70 tot 90% van de bedrijven aanwezig. Hierbij is geen sprake van zwarte mest, maar wel van darmwandbeschadiging op de overgang van de dunne naar dikke darm. Binnen de besmette koppels is zo'n 30% van de varkens drager van de kiem. Deze varkens groeien minder, terwijl de overige 70% prima groeit. Bij gerichte medicatie tegen deze vorm van PIA kan dit probleem worden verminderd. Opvallend is wel dat op brijbedrijven minder antistoffen tegen PIA worden gevonden. Is dit door de lage pH van het voer, het niet onbeperkt beschikbaar zijn van voer, de combinatie hiervan of een andere factor? Gezien het belang van PIA in de huidige varkenshouderij zullen er ongetwijfeld antwoorden komen op deze vragen. Wel kan gemeld worden dat bij toepassing van CCM (dit bevat melkzuur) het optreden van PIA duidelijk verminderd wordt.

Kleurbeoordeling

Bij varkens van rassen met een van oorsprong pigmentloze huid is de kleur van de huid een goede indicator bij de beoordeling van de gezondheid van de varkens. Deze kleur kan variëren van papierwit (inwendige bloedingen, ijzergebrek, shock) tot rood (bij koorts) en vuurrood (zonnebrand). Blauwe of zwarte lichaamsuiteinden (oren, staart, klauwen, snoet) kunnen wijzen op bloedvergiftiging of circulatiestoornissen door bepaalde kiemen. Verkleuringen van de huid zijn dus meestal het gevolg van processen elders in het lichaam en hangen onder meer samen met de hoeveelheid bloed die door de huid stroomt.

Nu is het niet altijd even eenvoudig om de kleur van het varken aan te geven. Deze hangt namelijk sterk af

van de omstandigheden waaronder het varken is gehuisvest. Zeker in stallen met hokbevuiling (bolle vloeren) is de huidskleur lastig te beoordelen. Ook de kleur van de aanwezige verlichting is van grote invloed op de beoordeling van de varkenskleur.

Het belangrijkste van de kleurbeoordeling van de varkens is dan ook het bekijken van de onderlinge verschillen tussen de varkens zelf. Kleine verschillen zijn er altijd, maar met name te witte varkens binnen de koppel geven aan dat er mogelijk iets mis is. Beoordeel de kleur dan ook altijd in vergelijking met de andere varkens. Dit is vaak duidelijk in de kraamstal, die biggen die geen ijzer hebben gehad, zien na enkele dagen eng wit. Deze biggen kunnen simpelweg nagespoten worden met

een ijzerpreparaat, maar vooral het wegnemen van de oorzaak van het ontbreken van de ijzerinjectie levert al gauw rendement op.

Bij vleesvarkens is de kleurbeoordeling lastiger, vaak is dit een kwestie van ervaring opdoen door er regelmatig bij stil te staan.

Onze ervaring is dat het regelmatig bekijken van de kleur van de varkens van toegevoegde waarde is voor de klinische beoordeling van de varkens. Deze beoordeling (wat zie ik aan de varkens?) is nog altijd van groot belang voor het verbeteren van de gezondheid van uw varkens. Blijf dus kijken en beoordelen en bespreek dit regelmatig met uw varkensspecialist.

Ir. Gert Kampert

Bron: Varkensbedrijf

Afgifte goederen in Wekerom

Zoals U misschien al opgevallen was zijn de sloopwerkzaamheden in Wekerom reeds begonnen. Dit betekent dat alle drie de loodsen waar onze voorraad lag nu leeg zijn. Gevolg hiervan is dat onze gehele voorraad nu opgeslagen is in de oude mengvoederfabriek, ook de afgifte van goederen zal van hieruit gebeuren, dus aan de kant van de Lage Valkseweg. Wij hopen dat u begrip heeft voor deze ongemakkelijke maar wel enige oplossing. Zoals het er nu naar uitziet zal rond de zomer 2009 de nieuwe winkel in Wekerom gereed zijn en kunnen wij u dan nog beter van dienst zijn.

Paardenbrok uit het Westen

De Valko-Basisbrok en de Valko-Prestatiebrok in ons assortiment werden tot op heden in onze fabriek in De Valk geproduceerd. Het produceren van paardenbrok vraagt echter veel aandacht en tijd.

Zo moet de perslijn telkens worden omgebouwd omdat de paardenbrok een afwijkende diameter heeft. Omdat de fabriek in De Valk al langer boven zijn capaciteit draait waren wij genoodzaakt te zoeken naar een goed alternatief.

Vanwege de bijzondere kwaliteitseisen die aan paardenvoeders gesteld worden heeft onze Coöperatie de samenwerking gezocht met een specialist in de productie van paardenvoeders: Vente Veevoeder B.V. uit Nieuwerkerk a/d IJssel. Vente zal voortaan de productie van paardenbrok voor ons gaan uitvoeren.

De naam, artikelnummer, verpakking blijven ongewijzigd. Ook de hoge kwaliteit blijft uiteraard van het zelfde niveau, zoals u van ons gewend bent. De enige wijziging zal zijn dat de diameter van de brok iets kleiner wordt. Dit heeft als voordeel dat de hardheid van de brok nog beter wordt.

In de nabije toekomst zal door deze samenwerking het assortiment aan paardenvoeders nog verder uitgebreid worden. Wij houden u op de hoogte.

Ir. Gerrit van Heerikhuizen

Producten afkomstig uit bieten en cichorei

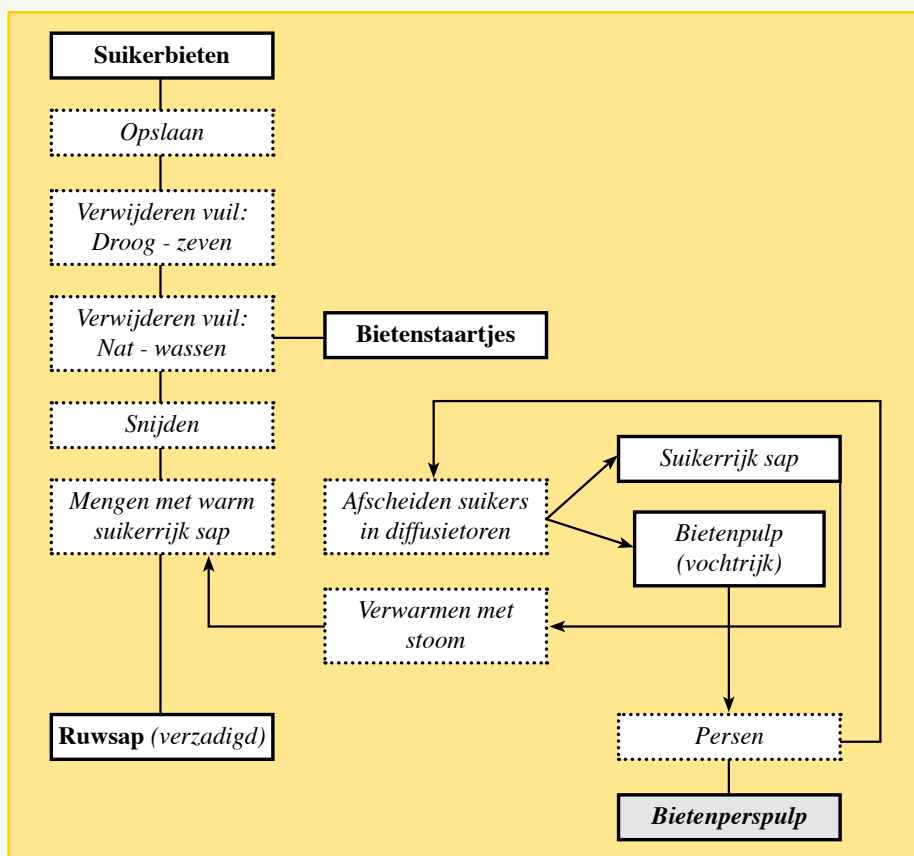
Na aardappels, gerst en mais wordt in deze Valkenier in de serie over (natte) bijproducten van voedermiddelen ingegaan op de suikerproducten.

Bietenperspulp

Bij suikerbereiding uit bieten wordt bietenperspulp geproduceerd. De bieten worden gezeefd en gewassen. Om de suiker vrij te krijgen uit de cellen van de biet moeten de celwanden kapotgemaakt worden. De bieten worden gesneden tot dunne reepjes. Met behulp van warm water wordt de suiker opgelost. Vervolgens worden door middel van diverse tussenstappen de suikerkristallen uit het snijdsel gehaald, gereinigd met stoom, gedroogd, gekoeld en opgeslagen in een grote silo. Het snijdsel wat overblijft wordt geperst en afgezet als bietenperspulp. Zie ook schema 1.

Het droge stof gehalte van bietenperspulp ligt op circa 26 %. De koolhydratenfractie bestaat voor een groot deel uit pectines. Pectines zijn door éénmagigen niet enzymatisch afbreekbaar, maar wel snel en goed fermentatief afbreekbaar door bacteriën in de pens of maagdarmpkanaal. Hierdoor beïnvloedt perspulp de benutting van penseiwit bij rundvee sterk. Perspulp stimuleert de vorming van propionzuur in de pens waardoor deze direct een positief effect heeft op de melkproductie. Perspulp is uitstekend toe te passen in rantsoenen met een hoog aandeel gras, om hiermee de eiwitbenutting te optimaliseren.

Ook in snijmaïsrijke rantsoenen is perspulp een waardevolle aanvulling. De geleidelijke energie uit perspulp zorgt voor een juiste optimalisatie van de energiesoorten op pensniveau. Het is aangetoond dat varkens met een hoog aandeel bietenpulp in

Schema 1: Stroomschema verwerking van suikerbieten

het rantsoen rustiger zijn en daardoor een lagere onderhoudsbehoefte hebben. Ook zijn goede ervaringen opgedaan met het verwerken van kleine hoeveelheden (< 3%) ongemelasseerde bietenpulp in voeders voor gespeende biggen. Waarschijnlijk hebben de snel fermenteerbare bietenpectines een positieve invloed op een stabiele microflora, het zogenaamde pre-biotisch effect.

Cichoreiperspulp

Cichoreiperspulp is het snijdsel wat overblijft na de verwerking van cichorei- en witlofwortelen tot inuline en/of fructose en wordt ook als voedermiddel gebruikt. De verwerking gaat op grotendeels dezelfde manier als van suikerbieten.

Witlof- en cichoreiwortelen bevatten als opslagkoolhydraat vooral inuline en een kleine hoeveelheid suiker (sacharose). Inuline is een fructoseoligosaccharide, die, net als pectine, door éénmagigen niet enzymatisch kan worden verteerd, maar wel in de dikke darm wordt gefermenteerd. Daarom wordt (droge) inuline gebruikt als pre-bioticum.

Cichoreipulp is een energierijk vochtrijk diervoeder dat uitstekend inpasbaar is in rantsoenen voor melkvee, jongvee en vleesvee (en ook voor geiten en schapen) en bevat een laag aandeel kali. Voor de koe is het een goede voedingsbron voor de pensflora, omdat het gemakkelijk afbreekbaar is en de benutting van stikstof verbetert.

“Een continu hoge groei”

Op het vleesvarkensbedrijf van Fam. v.d. Voort te Leersum is nu voor het tweede opeenvolgende jaar een groei gerealiseerd van boven de 850 gram, te weten: **863 gram per dier/per dag.**

“Dus wederom een taart waard”

Valkeniertjes

Te koop:

Prachtige Duitse herderpups, geboren op 20-10-2008
Met Europees paspoort.
Groeien op met kinderen op de boerderij.
Fa. Drost
Tel.nr. 0318-484960

Te koop:

Jonge honden, kruising boerenfox/jack russell
Prachtige kruising hondjes. Moeder en oma aanwezig, deze zijn slim, waaks en fel op ongedierte! Beetje eenkennig maar niet binnen het gezin.
Prijs: bieden/bellen
Mts van Steenberg
Barneveldseweg 19A,
6741 LH Lunteren
tcvansteenbergen@hetnet.nl
Tel.nr. 0651222265

Te koop:

Diverse soorten consumptieaardappelen
B. Minnen
Lunterseweg 57
6718 WD Ede
Tel.nr: 0318-610351

Te koop:

Mooie puppy's, geboren 24 oktober, vader duitse dog, moeder mechelse herder, pups zwart van kleur.
Groeien op met kinderen, zijn ontwormd en worden ingeënt.
Beide ouders aanwezig.
Prijs 200 euro
Mts. J. & W.M. Donkelaar
Lambalgseweg 36
3931 PK Woudenberg
Tel.nr: 033-2588377

Te koop:

Rosévlees van uitstekende kwaliteit
G. Hazeleger
Tel.nr: 0342-414437

Vleesvoordeel:

- Een half varken à € 2,85 / kg geheel panklaar gemaakt.
  - Vleespakket met schnitzels (2kg), hamlappen (3kg), ribkarbonades (4kg), varkensrollades (1kg) en verse worst (2,5kg) voor € 60,-.
- Tevens tegen voordeelprijs: rookworst (grof & fijn).
Tel.nr: 0318-461359 / 461195 J. Hooijer

COLOFON

Postbus 3
6740 AA LUNTEREN

Hoge Valkseweg 58
6741 GN LUNTEREN
Telefoon: 0318-461141
Telefax: 0318-461657

Edeseweg 103
6733 AD WEKEROM
E-mail: info@dvw.nl
Website: www.dvw.nl

Winkels:
De Valk, tel.: 0318-452249
Wekerom, tel.: 0318-461645

Eindredactie:
Gert Kampert
Ellen van Veldhuisen
Druk:
Drukkerij Perfekt
Barneveld

Opzegging:
Wilt u de Valkenier niet meer ontvangen? Stuur u even een briefje naar: Postbus 3, 6740 AA LUNTEREN. Of geef dit telefonisch door op tel. 0318-461141. Of stuurt u een e-mail naar info@dvw.nl.

Aansprakelijkheid:
Overname van artikelen is alleen toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie. Hoewel aan de samenstelling van de inhoud de meeste zorg is besteed kan door de redactie geen aansprakelijkheid worden aanvaard voor mogelijke onjuistheden of onvolledigheden.

Winkel-aanbiedingen

De Valk (0318-452249) - Wekerom (0318-461645)

"KENNER" KROKANTE BROK

Met zorg ontwikkeld voor het welzijn van uw hond. Complete maaltijd voor alle hondenrassen.

15 kg van € 19,95

**Nu voor
€ 14,95**

"KENNER" HOOI 2,5 KG

Aanvullend voer en bodembedekker voor knaagdieren.

2,5 kg voor € 2,95

Nu 2x 2,5 kg

**Voor
€ 4,75**

ASPEN

2-Takt brandstof. Geschikt voor bosmaaier, bladblazer, motorzaag e.d.

5 liter

€ 19,95

SUPERPOWER HALOGEENSTRALER

Oplaadbare halogeenstraler, spatwaterdicht en ook te gebruiken als statieflamp.

van € 24,95

Nu voor
€ 11,95

OP=OP

SPEAR & JACKSON SPADE

Originele Spear & Jackson spade, goudkleurig blad en met 5 jaar garantie.

Van € 29,95

Nu voor

€ 19,95

OPRUIMING BLOEMBOLLEN!!

Voor een fleurig voorjaar!
O.a. tulpen - narcissen -
blauwe druifjes - sneeuwkllokjes -
hyacinten.

Nu 40% korting

STROOIZOUT

De winter is weer in aantocht, laat u niet verrassen door gladheid. Zorg dat u strooizout in huis hebt.

25 kg voor € 4,95

Ook leverbaar in handige 7,5 kg emmer

voor € 3,95

RUITENSPROEIERVLOEISTOF ANTIVRIES

5 Liter antivries voor de ruitensproeiers van uw auto. Kant en klaar en geeft een bescherming tot -15 graden.

Nu voor

€ 3,99

Voor al onze winkelaanbiedingen geldt: prijzen zijn incl. BTW. Prijswijzigingen voorbehouden. Acties zijn geldig in de periode december 2008, zolang de voorraad strekt. Er kunnen geen rechten ontleend worden aan eventuele druk- en of zetfouten.

Puzzels

Onze jarenlange traditie dient in stand gehouden te worden dus daarom is er ook dit jaar in het decembernummer weer aan de puzzelliefhebbers gedacht.

Dit jaar is er gekozen voor een kruiswoordpuzzel. Onder de goede inzenders verloten wij weer enkele kadobonnen en 10 puzzelpakketten voor volwassenen.

Voor de kinderen is er dit jaar een Kinderlettersudoko. Onder de goede inzendingen verloten wij 5 puzzelpakketten voor kinderen.

Oplossingen dienen vóór maandag 5 januari 2009 in ons bezit te zijn.

U kunt ze op kantoor of in onze winkels inleveren of opsturen naar: Coöperatie "De Valk Wekerom", Postbus 3, 6740 AA LUNTEREN.

Dit alles onder vermelding van uw naam, adres, woonplaats en telefoonnummer en van de kinderen de leeftijd.

Veel puzzelplezier!!!

"met dank aan Sanders Puzzelboeken te Vaassen"

LETTERSUDOKU voor kinderen

	10	t	6	e	k	i	r	4	
			12	a	s		k	v	
1	s			r	i	11	n	e	a
s		k	i	n	13		9		r
i	a	e	s	r	v	t	n	k	
v			8	t	a	s		e	
n	i	r	2	a	s		k		
e		a		k	i	3			
5	k	s	n	v		e	7		

Gebruikte letters: aeiknrstv

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----

KRUISWOORDPUZZEL

© Sanders puzzelboeken, Vaassen

1		2	3	4		5		6	7	8
		9				10	11			
12	13				14					
15				16						
			17				18		19	
20		21				22				
	23					24				
25				26						
			27							
28			29			30		31		
		32				33				
34	35				36					
37				38						
			39					40		41
42		43					44			
45						46				
47				48						

HORIZONTAAL

1 waterdier, 6 onbepaald vnw., 9 in verband met (afk.), 10 chocoladepoeder, 12 letsel, 14 vrouw van wie de man is gestorven, 15 vakbond, 16 niet ervoor, 17 Afrikaans dier, 18 stapel, 20 afstand, 22 Europeaan, 23 ongevuld, 24 naschoolse opvang (afk.), 25 deel v.h. lichaam, 26 reclamebeeld, 27 kaasstremsel, 28 boekhoudterm, 30 lichaamsdeel, 32 haarkrul, 33 drietal, 34 insecteneter, 36 aanval v.d. politie, 37 vreemde munt, 38 schoorsteenzwart, 39 snelheidswedstrijd, 40 over, 42 god v.d. liefde, 44 zeer open asfaltbeton, 45 welpenleidster, 46 tovergodin, 47 voormalig, Nederlands staatsbedrijf, 48 grote woede.

VERTICAAL

1 jong dier, 2 pl. in Oekraïne, 3 politieke partij, 4 Openbaar Ministerie, 5 deel v.e. toneelstuk, 6 oude, Franse munt, 7 drukte, 8 vrouwelijk rund, 11 Bijbelse figuur, 13 sommige, 14 haat, 16 uniek, 17 vis, 18 verhoogd voetpad, 19 aldoor, 21 rochelend ademen, 22 buitenschoolse opvang, 24 Nederlandse Politiebond, 25 balsport, 26 wedstrijdonderdeel, 27 haal met de tong, 29 dwaas, 30 fier, 31 balkon, 33 warme drank, 35 voorovergebogen, 36 papegaai, 38 navigatiemiddel, 39 huivering, 40 wagenvracht, 41 klooster, 42 jockeypet, 43 hoofddekse, 44 watervlakte, 46 forzato (afk.).

Breng de letters uit de overeenkomstig genummerde hokjes over naar de hokjes in de balk. Deze letters vormen de oplossing.

20	4	34	21	6	24	13	38	46
----	---	----	----	---	----	----	----	----